

Şehrin Yükselen Devletçikleri Elitist Siteler: Siirt Elit Park Örneği

Büşra ÖZÜDOĞRU¹

Özet

Bu çalışma, güvenli sitelerin tercih edilme sebeplerini, güvenlik, benzer statüde kişilerle aynı ortamda yaşama, prestij, statü vb kavramlarla olan ilişkisini, bireyin yaşantısına etkisi, sosyal ve mekansal ayrılmaya neden olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaçlamakta ve sitelerin kent kimliğine etkisi konuları üzerinden ele almaktadır. Büyük şehirlerin yanı sıra, küçük şehirlerde de yaygınlaşmaya başlayan güvenli sitelere örnek olarak araştırma kapsamında Siirt Elit Park Sitesi tercih edilmiştir. Gerek dışarıdan gerekse oturan kesim tarafından Siirt'in en prestijli sitesi kabul edilen, bir vakıf arazisi üzerine konumlanan Elit Park'ta kiracı ve mülk sahibi ayrımı üzerinden katılımcılar belirlenerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 9 katılımcı ile görüşülmüş, bu katılımcıların 5'i kiracı 4'ü ise mülk sahibi olarak belirlenmiş ve aralarındaki fark incelenmiştir. Görüşmeler nitel araştırmalarda en çok tercih edilen mülakat tekniği ile yapılmış, soru formu yarı-yapılandırılmış olarak hazırlanmıştır. Yapılan görüşmeler neticesinde, kiracı ve mülk sahiplerinin, Elit Park'ı tercih etmelerinde güvenlik, sitenin peyzajı ve çocuk oyun alanı, kendileriyle benzer statüdeki kişilerle aynı yerde yaşama isteği etkili olmuştur. Araştırma neticesinde Elit Park'ın oturan kesime prestij ve statü kazandırdığı, bireyler üzerinde site kültürüne göre hareket etme, daha konforlu ve lüks yaşama, daha saygın bir çevre edinme noktasında etki ettiği, sosyal ve mekansal ayrılmaya neden olduğu ve Siirt kent kimliğini dönüştürüp modernleştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, Elit Park sitesinde, mahalle kültürü ve dayanışmasından farklı olarak, kendine özgü bir toplumsal ilişki geliştirildiği, özellikle tayin dolayısıyla gelen kiracılarda komşuluk ilişkilerinin kuvvetli olduğu, güvenli sitelerin bir ihtiyaç olarak görüldüğü de tespit edilen bulgular arasındadır.

Başvuru Tarihi

05 Ocak 2022

Onay Tarihi

29 Nisan 2022

Anahtar Kelimeler:

*Güvenlikli Siteler,
Siirt,
Kentsel Dönüşüm,
Mekânsal Ayrışma*

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Önerilen Atıf:

Özüdoğru, B. (2022). Şehrin Yükselen Devletçikleri Elitist Siteler: Siirt Elit Park Örneği, *Siirt Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-19.

¹ Dr. Öğr. Gör. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Programı, Siirt, Türkiye, busra.ozudogru@siirt.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4778-8267>

Elitist Building Complexes: Rising Small States of the City, A Case Study of Siirt Elit Park

Büşra ÖZÜDOĞRU²

Abstract

This study aims to reveal the reasons why secure building complexes are preferred, their relationship with concepts such as security, living in the same environment with people of similar status, prestige, status, etc., their effect on the life of the individual, whether they cause social and spatial segregation, and deals with the effects of building complexes on urban identity. Siirt Elit Park Building Complex was chosen as an example of secure building complexes that have started to become widespread in small cities as well as big cities. Participants were selected from Elit Park, located on a land belonging to a foundation and accepted as the most prestigious building complex of Siirt by both the outside and the residents, on the basis of the distinction between the tenant and the owner and then interviews were made. In the study, 9 participants were interviewed, 5 of these participants were determined as tenants and 4 as property owners, and the difference between them was examined. The interview technique, which is the most common technique applied in qualitative research, was applied when performing interviews, and the questionnaire was in a semi-structured form. As a result of the interviews, the security, the landscape of the building complex, the children's playground, and the desire to live in the same place with people of similar status were influential in the preference of the tenants and property owners in Elit Park. As a result, it was determined that Elit Park gives prestige and status to the residents, has an effect on individuals to act according to the culture available in building complexes, to live more comfortably and luxuriously, to have a more respectable environment, causes social and spatial separation, and transforms and modernizes the urban identity of Siirt. In addition, it was found that a unique social relationship has been developed in Elit Park, different from the neighborhood culture and solidarity, that the neighborhood relations are strong especially for the tenants who move due to appointment, and that secure building complexes are seen as a need.

Submitted

05 January 2022

Accepted

29 April 2022

Keywords:

*Safe sites,
Siirt,
Urban Transformation,
Spatial Separation*

Article Type:

Research Article.

Suggested Citation:

Özüdoğru, B. (2022). Rising States of the City Elitist Sites: Siirt Elit Park Example, Siirt Social Researches Journal, 1(1), 1-19.

² Dr. Lecturer, Siirt University, Vocational School of Social Sciences, Social Work and Counseling Program Siirt, Turkey, busra.ozudogru@siirt.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4778-8267>

GİRİŞ

*“İnsanlar birbirlerine yakın yaşadıkları için mi benzerdir,
yoksa benzer oldukları için mi birbirlerine yakın yaşarlar?”*

(David Harvey, 20.Yüzyıl Kenti)

Daha çok metropollerde, ancak şehrin çeperlerinde giriş çıkışı kontrol edilen kapalı, güvenli özel konut alanları (siteler) dünya genelinde ilk olarak 1980’li yıllarda ABD’de Kaliforniya eyaletinde ortaya çıkmıştır. Ancak kısa süre içerisinde dünyanın her yerine yayılan güvenli sitelere Türkiye’de de 1980’li yılların sonlarında İstanbul ve ardından Ankara’da görülmeye başlanmıştır. Türkiye’de güvenli sitelerin ortaya çıkışında Türkiye’nin dışa açılması, küreselleşme, büyük şirketlerin yerli pazara girişi, liberal ekonomiye geçiş ve orta ve üst sınıfın yükselişi, değişen hayat tarzlarıyla birlikte insanların kentten uzak komünal değil daha bireysel bir hayatı tercih etmeleri, mahalle kültürünün zayıflaması ve büyük şehirlerde ortaya çıkan güvenlik sorunu gibi nedenler etkili olmuştur (Aliağaoğlu, 2015, s.159). “Refah adacıkları”, “korunaklı siteler”, “kapalı cemaatler”, “müstahkem mekânlar” gibi isimlerle anılan güvenli siteler, bugün Türkiye’de yalnızca büyük şehirlerde değil, küçük şehirlerde de popüler olmaya başlamış ve kentsel mekânı, kent kimliğini dönüştüren yapılar haline gelmiştir. Günümüzde bir kapısı birliğe diğer kapısı farklılığa açılan kent, mekânsal ayrışmanın da alanı olagelmıştır (Alver, 2009, s.61).

Kentlerdeki bu mekânsal ayrışmanın en önemli türü güvenli sitelerdir. Blakely ve Snyder (1999), Amerika’da kapalı siteler üzerine yaptıkları araştırmada, kapalı siteleri topluluk oluşturma, komşuluk birimi ve yer ile ilişkisi çerçevesinde ele alarak bu sitelerin 3 türünü ortaya koymuşlardır. Bunlardan ilki yaşam tarzı toplulukları, ikincisi elit gruplar ve üçüncüsü, kurtarılmış bölgeler olarak adlandırılmıştır. Yaşam tarzı toplulukları, sundukları güvenliğin yanı sıra içerdikleri belli boş zaman geçirme ve kültürel aktiviteler dolayısıyla belli yaşam tarzını simgelerler; elit gruplar ise daha çok üst gelir grubunun yaşadığı, prestij simgesi olan kapalı sitelerdir. Bu gruplarda ortak değer ekonomik sınıf ve statüdür. Son olarak kurtarılmış bölgeler ise Türkiye’de sık rastlanmayan, örnekleri daha çok ABD’de görülen kent içi alanlarda belli sokak girişlerinin bariyerlerle kapatılması ile çevrilen ve kapatılan konut bloklarıdır (Blakely ve Snyder, 1999, s. 71-75).

Bu çalışmada büyük şehirlerde görülen ve küçük şehirlerde de yaygınlık kazanan güvenli sitelerin bir örneği olarak Siirt Elit Park Sitesi’nin daha siteril ve konfor vaad eden bir alan olarak kentin diğer mekânlarından ayrılması ve daha üst sınıf kişilerin mekânı haline gelmesi üzerinde durulmuştur. Elit Park, 2014 yılında yapılmış olup, Şehrin merkezine yakın bir mesafede bulunmaktadır. Şehrin merkezine yakınlığına karşın, merkezdeki yapılanmalardan ayrı, siteye giden yolların daha geniş ve ışıklandırmasının daha iyi olduğu, korunaklı bir sitedir. Siirt’e dışarıdan tayin dolayısıyla gelen ve çoğunlukla eşlerin çalıştığı orta ve orta-üst sınıf kamu personelleri (doktor, diş hekimi, hâkim savcı, akademisyen, mühendis vb.) ve Siirt’in zengin yerlileri tarafından tercih edilmektedir. Arazinin daha evvel bir vakıf arazisi olduğu, müteahhit ile ortak anlaşmanın ardından 240 daire olarak yapılan sitenin 160 dairesinin yapıldığı zaman satıldığı, 80 dairenin ise müteahhit işletmesiyle vakıf adına kiraya verildiği öğrenilmiştir. Dairelerden bir bloğu üniversite kendisi bir süreliğine kiralamak suretiyle, bir blok öğretim üyelerine ait hale gelmiştir.

Mülk sahiplerinin veya müteahhit işletmesinin kiraya verdiği daireler ise beyaz yakalı orta ve üst sınıf tarafından talep edilmektedir. Siteden bir evi kiralamak için sıraya girilmektedir. Girilen bu sırada kriterlere uygun olan kişiler kirada oturmaya hak kazanmaktadır. Bunun için aylarca bekleyenlerin olduğu bilgisi de edinilmiştir.

Bu noktadan hareketle araştırmanın konusu Siirt Elit Park Sitesi'nin hem siteril bir mekân olarak kentin diğer noktalarından ayrışmasını hem de sakinlerinin bu siteyi tercih sebeplerini güvenlik, benzer statüde kişilerle aynı ortamda yaşama, prestij, statü vb. kavramlarla ilişkisi çerçevesinde ele almaktır.

Kapalı ve güvenli siteler konusunda gerek uluslararası ve gerekse ulusal ölçekte çok sayıda çalışma yapılmıştır. *Şehrin Yükselen Devletçikleri Elitist Siteler: Siirt Elit Park Örneği* isimli çalışmamıza geçmeden önce elbette ki bir çalışma için elzem olan literatür özeti de yapılmıştır. Araştırmamızla benzer veya aynı konuyu belli konular perspektifinde ele alan çalışmalara değinmemiz, konunun teorik anlamda daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Kapalı toplumlar ABD kökenlidir. Buna bağlı olarak bu ülkede çalışmaların ve kapalı toplum örneklerinin çokluğu dikkat çekicidir. Bu konuda esas katkı bir tipoloji geliştiren Blakely ve Snyder'e (1997) aittir. Yazarlar *Fortress America (Kale Amerika)* adlı çalışmaları ile bu konuda yapılacak araştırmaların önünü açmışlardır. Blakely ve Snyder (1999), Amerika'da kapalı siteler üzerine yaptıkları kapsamlı araştırmada, siteleri topluluk oluşturma, komşuluk birimi ve yer ile ilişki çerçevesinde ele almışlar; bu sitelerin 3 türünü ortaya koymuşlardır. Bunlardan ilkinin yaşam tarzı toplulukları, ikincisini elit gruplar ve üçüncüsünü, kurtarılmış bölgeler olarak adlandırmışlardır. Blakely ve Snyder'in çalışması, kapalı sitelere yönelik yapılan ilk araştırma olması ve bu konuya katkı sundukları tipolojiler bakımından önem arz etmektedir.

Ulusal ölçekte güvenli sitelere yönelik yapılan çalışmalar ise ilk olarak İstanbul, Ankara ve İzmir'de başlamıştır. Araştırma konumuza uygunluk çerçevesinde Doç.Dr. Ebru Firidin Özgür'ün *Sosyal ve Mekansal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul, Çekmeköy Örneği* (2006) isimli çalışması bu anlamda önemlidir. Bu çalışmada, sosyal ve mekansal ayrışmayı ortaya çıkaran en önemli etken olarak toplumun alt ve üst kesimleri arasında gelire bağlı eşitsizliğin giderek artması ve refah devletinin giderek çözülmesi ele alınmıştır. Bunun bir örneği olarak İstanbul Çekmeköy Belediyesi ele alınmış ve sosyal, mekansal ayrışmanın kapalı siteler ile mahalle kavramı arasındaki ilişki üzerinden bir değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışma, Çekmeköy'de site içinde yaşayanlar ile site dışında mahallede yaşayanlar arasında karşılaştırmalı bir çalışmadır.

Güvenli sitelere yönelik yapılan en önemli tespitlerden biri ise zenginliğin mekansal yansıması haline gelmesidir. Bu alanda yapılan Jean François Perouse ve A. Didem Danış'ın yaptığı *Zenginliğin Mekansal Yansımaları: İstanbul'da Güvenli Siteler* (2005) isimli çalışması bu konuyu analiz etmektedir. Özellikle üst gelir grupları arasında kendine yeterli, içe kapalı yaşam alanları imgesinin yaygınlık kazanmasından hareketle yapılan çalışmada Göktürk-Kemerburgaz, Bahçeşehir-Büyükçekmece ve Beykoz'daki sitelerden örnekler verilerek, toplumsal ve mekansal dönüşümler arasında bir ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Yoksulluğun 'görünmezleşmesiyle' eşzamanlı olarak, zenginliğin de kendini 'yabancı' gözlere göstermek istemediğinin analizinin yapıldığı çalışmada, kapalı kapılar ve yüksek duvarlar arkasında kentin tarihini ve dokusunu yoksayan, kentteki 'öteki'yi görmek istemeyen üst sınıfların 'ayrıcalıklı ve seçkin' kimliklerini duvarlar arkasında tesis ettiği vurgulanmaktadır. Ekonomik gelir durumu ortalamasının üstünde olanların ilk tercih yerleri arasında sayılan bu korunaklı alanlar aynı zamanda kutuplaşma mekânları haline gelebilmektedir. Bu konuyu ele alan bir çalışma olarak Sevgi Kesim Güven ve Altan Kar'ın *Kutuplaş(tır)manın Yeni Mekânları: Kapalı Siteler* (2013) isimli çalışması önemlidir. İstanbul'da farklı

mekânlarda, farklı tiplerde olan Başakşehir ile Ataşehir'deki iki konut üzerinden yapılan çalışmada kapalı, güvenli ve lüks konut alanlarının tercih edilme nedenleri ve bu sitelerin tercihinde rol oynayan faktörlerin sosyolojik anlamları incelenmiştir. Her iki kapalı konut alanında yapılan çalışmalar neticesinde, bu türden mekânların tercih edilmesinde “sıradanlaşan bireyin kendini bir tür özel hissetme adına gösterdiği çabasının” yattığı ve dışa kapalı refah adacıklarının yarattığı en önemli sonucun sosyal ve mekânsal dışlanma / kutuplaş (tır) mayı artırdığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada güvenli sitelerin, genelde toplumu farklı kesimlere ayırıp, statü olarak bir arada olmaya yönlendiren kültürel bloklar yaratmaya yönelik olduğu ve kutuplaşmayı öne çıkardığı görülmektedir.

İstanbul'da yapılan çalışmaların yanı sıra Ankara örneği üzerinden yapılan Dr. Mehmet Akalın'ın çalışması güvenli site alanlarının ve mekânsal ayrışmanın örneğini sergilemektedir. *Mekânsal Ayrışmanın Bir Yeni Biçimi Olarak Kapalı/Kapılı Siteler: Akkent Konutları Örneği* Ankara'nın Batıkent ve Çakırlar bölgesinde bulunan kapalı konut örneği üzerinden, oturanların sosyo-ekonomik profilleri, konutları tercih sebepleri ve site içindeki ve yakın çevrelerindeki komşuları ile aralarındaki ilişkiler anket yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda site sakinlerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksek ve eğitilmiş kişiler olduğu, güvenli bir sitede oturma tercihlerinin güvenlik gerekçesi, konut kalitesi ve yeşil alan sebebiyle olduğu, komşuluk ilişkilerinin ise zayıf kaldığı ve güvenlik düzeyinin yüksek tutulmasından memnun oldukları değerlendirilmiştir. Buradan hareketle diyebiliriz ki, özellikle büyük şehirlerde yaşanan güvenlik sorunun ve yeşil alan sıkıntısının karşılandığı yerler olarak güvenli siteler tercih edilmektedir. Ancak güvenli sitelerin tercihi, Türkiye'de büyük şehirlerde görülmekten çıkmış, Anadolu ve doğu, güneydoğu bölgelerinde de yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Nitekim, daha küçük şehirlerde de bu tür kapalı toplulukların oluştuğunu örnekleyen Prof.Dr. Alpaslan ALİAĞAOĞLU tarafından yapılan *Balıkesir Şehrinde Güvenlikli Siteler, Çağdaş Kent Örneği* isimli çalışması bunun örnekleri arasındadır. Blakely ve Snyder'in tipolojisinin kavramsal olarak ele alındığı bu çalışmada, Balıkesir Çağdaş Kent Sitesi'nin bu tipolojilere uyup uymadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda Çağdaş Kent Sitesi'nin, elit gruplara benzediği, ancak bu benzerliğin bütünüyle bir benzerlik olmayıp, sitenin toplumunun kendine özgü özellikleri olduğu da ortaya çıkmıştır. Bir kent ve mekân sosyolojisi çalışması olarak ise Prof. Dr. Köksal Alver'in *Siteril Hayatlar* (2007) isimli kitabı da çalışmamız bağlamında önemlidir. Kapalı konut fenomeninin büyük şehirlerin dışına taşarak Anadolu şehirlerinde de popüler hale gelmesinden hareketle Konya'da sayıları her geçen gün artan güvenli siteler içerisinde en prestijli ve dikkat çeken iki site özelinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Kentsel mekânda ayrışma, mekânların farklılaşması, mahalle, semt, ev ve daha özelde güvenli site anlayışının irdelendiği kitapta, toplumsal tabakalaşmaya bağlı olarak mekânlarda da bir ayrışmaya gidildiği vurgulanmıştır. Evin tarihinde yeni bir model olarak ortaya çıkan güvenli sitelerin oluşum nedenleri, mekân, toplum ve insan bağlamında ortaya koydukları pratikler; bunun yanı sıra insanın çevre ile olan irtibatının mekân, mekânsal süreçler, kentte mekân ve ev, özelde ise evin yeni bir modeli olarak varlık kazanan güvenli siteler bu kitabın sosyolojik analizleri arasında bulunmaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Şehirlerin yükselen yeni mekânları olarak güvenli siteler hem kentin yapısında hem de toplumsal yapıda değişikliklere neden olmaktadır. Artan yoğun nüfus ile birlikte, kentlerde güven sorununun ve bunun nasıl sağlanacağına yönelik çözüm arayışının bir yansıması olarak karşımıza çıkan güvenli siteler, zamanla gelir eşitsizliğine bağlı olarak, belli bir zümrenin tercih alanları olarak sosyal ve mekânsal ayrışmanın adresi de olmuşlardır. Tüketim odaklı bir hayatın benimsenmesi, yalnızca marketten bir şeyler alıp tüketme olarak

değil, nesnelere ait göstergelerin de sahibi olmak adına verilen bir mücadeleye dönüşmektedir. Güvenlikli sitelerdeki prestijli hayatı ve ona ait göstergeleri satın almak, saygın bir çevre edinmenin, elit gruplar arasında gösterilmenin ve gösterişli bir hayatı yaşamının olanağını da sağlamaktadır. Bu araştırmada bu konunun Siirt Elit Park sitesi örneği üzerinden bir değerlendirmesi yapılarak, siteyi tercih eden kiracı ve mülk sahiplerinin bu siteyi tercih etmelerindeki temel saikler, bu sitede yaşamalarına etki eden motivasyonlar ortaya konularak incelenmiştir. Bu konu araştırmamızın temel problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın bu temel probleminin belirlenmesiyle birlikte problemle ilişkili olarak alt bileşenler ise şöyledir:

-Bu sitede oturmak bir ayrıcalık kazandırmakta mıdır? Sitenin kent kimliğine etkisi nedir?

- Bu sitede oturmanın bireyin kimliğine olan etkisi nedir?

-Birbirine benzeyen kesimi içeren bu site, mekânsal ayrışma ve dışlamanın da adresi haline gelmekte midir?

Araştırmanın hedef kitlesi Elit Park sakinleridir. Hem mülk sahibi hem de kiracıların bu siteyi tercih sebepleri üzerine yoğunlaşan bu çalışmanın nihai amacı, Siirt Elit Park Sitesi'nde oturan kiracıların yüksek maliyetli olan bu siteyi tercih sebepleri ile sosyo-ekonomik seviyesi yüksek olan Siirt'in yerlilerinin özellikle bu siteyi tercih sebeplerini karşılaştırmalı olarak incelemek ve mekânın güvenlik, statü, prestij ve homojen bir topluluğa dahil olma ile olan ilişkisini analiz etmektir. Araştırmanın alt amaçları ise, sitede komşuluk ilişkilerinin nasıl olduğu, sitenin seçkin bir hayat yaşamaya etkisi, sitenin kent kimliğine etkisi, sitenin dışındaki bir hayatın nasıl algılandığı yönünde analizlerin yapılmasıdır.

Konu ile ilgili yapılmış çalışmalar ve literatür derlemelerine göre, kent sosyolojisi bağlamında sosyal ve mekânsal ayrışma alanları olarak güvenlikli siteler, zenginliğin mekâna yansıması olarak güvenlikli siteler, bir güvenlik unsuru olarak, elit gruplar topluluğu olarak, evin ve mekânın değişimi olarak güvenlikli siteler vb. üzerinde incelemeler yapılmıştır. Araştırmamız yapılan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Ancak, özellikle kiracı ve mülk sahipleri ayrımı üzerinden karşılıklı bir incelemeye tabi tutmak, tercih sebeplerinde fark olup olmadığını analiz etmek ve Siirt gibi çok küçük şehirlerde de güvenlikli sitelerin popüler hale gelmesinin ele alınmış olması bakımından çalışma özgün bir değere sahiptir. Ayrıca böyle bir çalışmanın yapılması, Siirt gibi Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan ve kimi zaman terör olayları gibi meseleler sebebiyle güvenlik sorunu yaşayan küçük çaplı bir şehirde, güvenlikli sitelerde oturanların algılarının (kiracı ve mülk sahibi ayrımı üzerinden), değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu bölgede böyle bir çalışmanın gerekliliği ve konunun mekânsal ayrışma, küçük şehirlerde güvenlikli sitelerin kent kimliğine etkisi meselelerini de ele alacak olması bakımından araştırma özgün bir değere sahiptir.

2. YÖNTEM

Araştırma kapsamında Siirt'te güvenlikli ve prestijli bir site olan Elit Park Sitesinde kiracı ve mülk sahibi olarak oturan ev sakinleri üzerinde durulmuş, toplamda 9 katılımcı ile sınırlandırılan görüşmelerde katılımcılar sitede oturan aileler olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların yaş skalası görüşmecilerin katılımıyla ortaya çıkmış ve demografik verilerde belirtilmiştir. Araştırma, zaman aralığı olarak iki ay ile sınırlandırılmış olup Nisan-Haziran 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen görüşmelerin rapor edilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın olgu ve olayların kendi doğal ortamları içinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik

olmasından dolayı araştırmada nitel çalışma tercih edilmiş ve veri toplama tekniği olarak mülakat tekniğine başvurulmuştur. Oluşturulan mülakat soruları yarı-yapılandırılmış soru formu şeklinde hazırlanmıştır. Kirada oturan ve mülk sahibi olanlar şeklinde bir ayırım üzerinden değerlendirme yapılarak, kiracıların bu siteyi tercih sebepleri ile mülk sahibi olan ve çoğunluğu yerli, varlıklı kesim olanların bu siteyi tercih sebepleri karşılıklı olarak incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmada yaş aralığı kullanılmamış, kiracı ve mülk sahibi ayrımı kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan araştırma deseni nitel araştırma desenlerinden olgubilimsel yani fenomenolojik yaklaşımdır. Fenomenolojik araştırma, koşulları anlamada, problem tanımlamada ve çözüm üretmede bireyi merkeze oturtmakta ve araştırmayı birey ekseninde yürütmektedir (Yıldırım, Şimşek, 2013, s.81).

Araştırma kapsamında olasılıklı olmayan örnekleme metodu tercih edilmiş ve örneklem kartopu yöntemiyle seçilmiştir. Ancak kartopu örnekleme tekniğinden kaynaklanabilecek sorunlar dikkate alınarak kiracı ve mülk sahipleri ayrımı yapılarak iki farklı başlangıç noktası seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan sorulardan elde edilen verilerin ardından verilerin betimlenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanması yapılmıştır. Verilerin analizinde fenomenolojik araştırmaya uygun olarak izlenen adımlar okuma ve tekrar okuma, başlangıç notları belirleme (tanımlayıcı, dile ait ve kavramsal), ortaya çıkan temaları geliştirme ve beliren temalar arasındaki bağlantıları araştırma ve son olarak grupların temalarını bütünleştirme şeklinde olmuştur.

3. BULGULAR

Katılımcılarımızın demografik bilgileri araştırmamız açısından önem arz etmektedir. Aşağıdaki demografik bilgileri içeren tabloda, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, gelir durumu, etnik köken ve mülk durumu belirtilmiştir:

Tablo 1: Sosyo-Demografik Veriler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	Meslek	Gelir (₺) (Şahıs ve Aile Toplam)	Etnik köken	Mülk durumu
Görüşmeci 1	31	Kadın	Lisansüstü	Hekim	10+ / 20+	Türk	Kiracı
Görüşmeci 2	30	Kadın	Lisans	Sınıf öğrt.	5+ / 15+	Türk	Kiracı
Görüşmeci 3		Kadın	Lisans	Biyoloji öğrt. (Çalışmıyor)	Yok / 15+	Kürt	Kiracı
Görüşmeci 4	30	Kadın	Lise	Ev hanımı	Yok / 15+	Arap	Kiracı
Görüşmeci 5	28	Kadın	Lisansüstü	Akademisyen	8+ / 25+	Türk	Kiracı
Görüşmeci 6		Kadın	Lisans	Sınıf öğrt.	5+ / 10+	Kürt	Ev sahibi
Görüşmeci 7	38	Kadın	Lisans	Sınıf öğrt.	5+ / 15+	Kürt	Ev sahibi

Görüşmeci 8	30	Kadın	Lisans	Diş hekimi (başhekim)	10+ / 25+	Kürt	Ev sahibi
Görüşmeci 9	39	Kadın	Lisans	Mimar (yapı denetim sahibi)	20+ / 40+	Arap	Ev sahibi

Araştırma kapsamında 10 katılımcı ile görüşülmesi planlanmış ancak, 9 katılımcı ile görüşülebilmektedir. Katılımcıların hepsi kadındır ve aileyi temsil etmesi bakımından erkeklerle de ayrıca görüşülmemiştir. Katılımcıların eğitim durumunu incelediğimizde çoğunun lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu ve yine genelinen aktif olarak çalışma hayatında bulunduğu görülmektedir. Kadın katılımcıların meslekleri birbirinden farklılık göstermektedir ancak 6 katılımcının eşi hekim iken, diğer 3 katılımcının eşleri mühendis, MEB'de müdür ve iş adamı olarak çalışmaktadır. Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde ise kendisi ve eşi MEB 'da çalışan ve öğretmen/müdür olan aile dışında tüm katılımcıların 15, 20, 25 bin üzerinde gelirleri bulunmaktadır. Siirt genelinde düşünüldüğünde bu gelir ortalamalarının iyi olduğunu belirtebiliriz. Ayrıca Siirt'te farklı etnik kökene sahip kişiler olmasından ve araştırma çerçevesinde vakıf arazisi hassasiyetinin Araplarda daha çok olduğu ve bu sebeple Elit Park'tan Kürtlerin daha çok ev aldığı yönündeki bilginin teyit edilmesi açısından etnik köken bilgisine de yer verilmiştir. Arap katılımcıların eşlerinin Kürt olduğu ve vakıf arazisi hassasiyetinin fazla olmadığı görüşmelerden elde edilmiştir. Çalışma genelinde bakıldığında ise katılımcıların çoğunu Kürtler ve Türkler oluşturmaktadır. Son olarak araştırmada 5 kiracı 4 ev sahibi ile görüşülmüştür.

3.1. Kiracı ve Mülk Sahipleri Arasındaki Fark

Siirt Elit Park sitesi, vakıf arazisi üzerine şehrin en zenginleri arasında sayılan bir müteahhitin yaptığı 12 blok 240 daire üzerinde konumlanmış, 80 dairenin vakıf adına kiralık olduğu bir site alanıdır. Site, güvenli oluşu, büyük bir araziye kurulması ve evlerinin metrekaresinin fazla oluşu (240 metrekare) ile proje esnasında dikkat çekmiştir. 2014 yılında evler yaklaşık 170-200 bin TL'ye satılmıştır. Kira bedelleri ise 2014'te Bin TL'dir. Evlerin satış bedelinin o dönem çok uygun olmasının sebebi, vakıf arazisi hassasiyetine karşı, sitenin vaad ettikleri özellikleri daha uygun fiyata alabilmeyi cazip kılmaktır. Bugün itibarıyla sitede 4+1 bir dairenin fiyatı 800-900 bin TL'yi bulmuştur. Kiralar ise enflasyon bazlı artırılmaktadır.

Sitede A blokları 4+1, B blokları ise 3+1 dairelerden oluşmaktadır. Siteyi yapan müteahhit, A bloklarından bazılarını kiraya vermiş, B bloklarından ise bir bloğu kiraya vermiş, diğere tüm blokları satmıştır. Fakat A blokları içerisinde ekonomik durumu B bloklarında oturanlara göre daha yüksek olan ev sahipleri de bulunmaktadır. Bugün itibarıyla kiracılar ile mülk sahipleri arasında şöyle bir farklılık oluşmaktadır: Evleri uygun fiyattan alan bazı mülk sahipleri, sitenin orta gelirli kesimini oluşturmaktadır. Kirada oturan kesim ise geneli doktor ve çift maaşlı olan kiracılarıdır. Dolayısıyla, genel olarak kiracıların ekonomik durumu, mülk sahiplerinden daha iyidir. Ancak Siirt'in önde gelen yerlileri A bloklarından gerek 1 gerekse 2 daire alıp dublex yapmak kaydıyla oturmaktadırlar.

Araştırmanın bu bölümünde bir diğer inceleme konusu olan mülk sahipleri arasında vakıf arazisi hassasiyetinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma neticesinde bu hassasiyetin daha çok Arap kökenli

yerlilerde olduğu, sitede daire alan kesimin genelinin Kürt olduğu tespit edilmiştir. Bu konudaki hassasiyetin Kürtler arasında daha az olduğu da tespit edilen bulgular arasındadır:

"Çevrem bu konuda çok baskı yaptı ama benim öyle bir hassasiyetim yoktu ve bu hassasiyetin batıl bir inanç olduğunu düşünüyorum. Kürt kökenlilerde bu hassasiyet Arap asıllılara göre daha az çünkü Arap asıllılar buradan daha az ev aldılar" (Görüşmecı6).

"Benim yok ama eşimin böyle bir hassasiyeti vardı. Bize burayı satan müteahhit fetvaları gösterdi ve eşim ikna oldu" (Görüşmecı7).

Kiracılar arasında ise, evlere ödedikleri kira bedelinin bir kısmının vakıf arazisine gitmesinden dolayı, vakıf arazisi hassasiyet bulunmamaktadır.

Bir diğer araştırma konusu ise, mülk sahiplerinin neden kendilerine özel müstakil ev ya da villa yaptırmak yerine güvenli bir siteyi tercih ettikleri üzerinedir. Bu konuda özellikle ekonomik seviyesi sitede oturanların çok üzerinde olan ev sahiplerinin görüşleri dikkat çekicidir:

"Müstakil ev konfor açısından daha iyi, yazlık olarak kullanıyoruz da fakat genel olarak yalnızlığa sevk ediyor bu yüzden site daha iyi " (Görüşmecı8).

"Müstakil ev de yaptım, bunu da çocuğum için yaptım koşsun eğlensin diye. Ama sadece bunun için gidiyoruz. Sürekli oturmak için bizim siteyi tercih ediyorum. Fakat merkezde müstakil güvenli villalar olsaydı tercihim o yönde olurdu" (Görüşmecı9).

Görüşmelerden elde edilen verilere göre, gelir düzeyi iyi olan mülk sahipleri, müstakil ev ya da villayı sadece ikinci ev olarak kullanıyor. Yazları ya da hafta sonları çocuklarıyla zaman geçirebilecekleri yerler olarak tercih ettikleri müstakil evleri, sürekli oturma alanı olarak tercih etmemektedirler. Katılımcılardan birinin müstakil evlerin yalnızlığa sevk ettiğini, diğer katılımcının ise sürekli oturulacak villaları ancak güvenliği olması kaydıyla tercih edeceğini söylemesi bu noktada önemlidir. Görüşme neticesinde insanların güvenliğe olan düşüklükleri ve bu sebeple yalnız olmaktan çekindikleri tespit edilmiştir.

3.2. Elit Park Sitesinin Tercih Edilme Sebepleri

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların güvenli elit siteleri tercih etmesindeki temel saikler incelenmiştir. Buradaki amaç, güvenli sitelerin tercih sebeplerini, cazip özelliklerini, oturdukları sitenin diğer sitelerden farkını, sosyal imkânlarını ve komşuluk ilişkilerini nasıl bulduklarını analiz etmektir. Buna göre katılımcıların tümü güvenli siteleri tercih etmelerini güvenlik, sitenin peyzajı ve çocuk oyun alanı, kendileriyle benzer statüdeki kişilerle aynı yerde yaşama konuları üzerinden ifade etmişlerdir:

"Güvenlikli olması, güzel bir bahçesinin olması ve genelde doktor kesiminin burada oturuyor olmasından dolayı bu siteyi tercih ettik" (Görüşmecı 1).

"Çocuğum olduğu için çocuk parkı ve bahçesinin olması, güvenli olması (eşim bazen geç saatte geliyor ben kendimi daha güvende hissediyorum), bir de burada oturan insanların bizim yaşantımızla benzer olması çok önemliydi" (Görüşmecı3).

Güvenlik konusu katılımcıların tümü için önemli bir tercih noktasıdır. Kendilerini güvende hissetmenin metropol ya da büyük şehir olmayan küçük şehirlerde de önemli hale gelmesi dikkat çekicidir. "Daha önce oturduğunuz yerlerde güvenliğinizi tehdit eden bir durumla karşılaştınız mı?" sorusuna katılımcıların tümü

"hayır" demesine rağmen, güvenliklerinden emin olmak istedikleri ve özellikle çocukları bahçede kendi başlarına oynarken içlerinin rahat olması açısından güvenliğin önemli olduğu tespit edilen bulgular arasındadır. Ayrıca Siirt gibi kimi zaman terör olayları sebebiyle güvenlik endişesi yaşanan şehirlerde, güvenli siteler özellikle dışarıdan tayin sebebiyle gelen memur kesimi için ilk tercih yeri olarak seçilmektedir.

Siteleri cazip kılan özellikleri Elit Park sitesi özelinde incelediğimizde, kişilerin kendileriyle benzer statüdeki insanlarla bir arada oturma isteği öne çıkan bulgular arasındadır. Araştırmanın başında Harvey'in ifadesi ile belirtecek olursak insanların bir arada yaşamalarını sağlayan şey, birbirlerine benzer olmalarıdır. Sitenin özellikle kirada oturan sakinleri, çoğunlukla doktor kesimini oluşturmaktadır. Öyle ki bazı blokların tümü doktorlardan oluşmaktadır. Meslek benzerliğinin yanı sıra oturan kesimin tümünün belli bir ekonomik statüde olması, hepsinin en az bir tane arabası olması, genelinin çekirdek aile ve çalışan kesim oluşu da katılımcıları birbirine benzer kılan özellikler arasındadır.

Siteleri cazip kılan bir diğer özellik ise, oturan kesimin çocukları için güzel bir oyun alanının olması ve dışarıdaki parklara gitme zorunluluğunun kalmamasıdır (ayrıca dışarıdaki parklar ve oyun alanları, çok farklı insanların bir araya geldiği sosyal bir alandır). Evlerinden dışarıya çıkmadan, balkondan kontrol ederek sitenin diğer çocuklarıyla parkta oynayabilmesi, aileler için önemlidir. Öyle ki, çocuk oyun alanını, site içinde yüzme havuzu ya da fitness salonu olan fakat oyun alanının dar ya da hiç olmadığı sitelere göre daha çok tercih etmektedirler:

"Bahçesi daha küçük ama spor salonu, fitness'i, yüzme havuzu olan bir sitedense burayı tercih ederim. Peyzajı görmesi ve böyle bir çocuk oyun alanının olması daha önemli bence. Spor yapacaksam başka yerlere de gidebilirim"(Görüşmecisi3).

Araştırmaya göre çocuk sahibi aileler için güvenli sitelerin büyük bahçeye sahip olması ve oyun alanının olması önemlidir. Ayrıca tüm aileler için (çocuk sahibi olan veya olmayan), güzel bir peyzaja sahip iç açıcı ve evlerin birbirine yakın olmadığı bir sitede oturmak, tercih sebepleri ve o sitenin cazip özellikleri arasındadır. Siirt Elit Park'ta oturan sakinler, kendi sitelerini şehrin diğer sitelerinden ayrı tutmakta, Elit Park'ın bahçesinin, konumunun ve oturan kesimin diğer sitelerde olmadığını vurgulamaktadırlar:

"Burada komşular daha modern görüşlü. Diğer siteleri yakın ilişkisi olan, dedikodunun ve cahil kesimin fazla olduğu yerler olarak görüyorum. Bizim site öyle değil. Ayrıca sitenin merkeze yakın konumu ve böyle bir geniş arazide yer alması, büyük bir bahçesinin olması da diğer sitelerden ayrı kılıyor burayı" (Görüşmecisi9).

Elit Park sitesi Siirt'in yapılmış en gözde sitelerinden biridir. Yaklaşık 7 yıl önce imarı bitmesine rağmen, bugün yeni yapılan diğer sitelere nazaran daha çok tercih edilmektedir. Sitede bulunan 240 dairenin 80'i kiralık konutları oluşturmaktadır. Bu sitede kirada oturmaya yönelik büyük bir talep bulunmasından dolayı, sırada bekleme durumları olmaktadır. İnsanlar, bu sitede oturabilmek adına 3 ay veya daha fazla bekleyebilmektedirler:

"Bu sitenin özellikleri sebebiyle burada oturmak için 3 ay sıra bekledik. Elit Park için sıra beklemeye değer" (Görüşmecisi1).

Sitedeki dairelerin kirası ve aidatı yaz için toplam 2000 TL'yi, kışın ise 3000 TL'yi geçmektedir. Siirt şartlarında en pahalı sitede oturmak için sıra beklemeye razı olmanın arkasında, sitede oturanların çalışan ve kiracı olmaya aday olan kişilerle benzer statüde kişiler olması ve çocuklu aileler için bahçesinin büyük

olması sebepleri yatmaktadır. Homojen bir topluluğa dâhil olma konusu ayrı bir başlık altında analiz edilmiştir. Ayrıca kira için sıraya girenler arasında sıranın bir an önce kendilerine gelmesi için araya tanıtık sokulması durumları da meydana gelmektedir.

3.2.1. Homojen Bir Topluluğa Dâhil Olma ve Sitenin Kişilerin Yaşantılarına Etkisi

Güvenlikli siteler, kişileri statülere ayıran ve benzer olanların bir arada olduğu, ancak farklılıkların minimal düzeye indiği mekânların adresi konumuna gelmiştir. İnsanlar ekonomik durum, evlerin içi, eğitim seviyesi ve çekirdek aile olma konularında benzerlik taşımakta ve kendileriyle benzer durumda olan diğer kişilerle bir arada yaşayacakları siteleri tercih etmektedirler; bu duruma homojen bir topluluğa dahil olma diyebiliriz. Böyle bir topluluk içerisinde yoksulluğun görünmezleşmesi, zenginliğin ise sadece kendileriyle benzer kişiler arasında yabancılardan uzak bir şekilde yaşanması durumu ortaya çıkmaktadır. Özellikle İstanbul, Ankara gibi büyükşehirlerde gözlerden uzak ve kapalı duvarların arkasında yaşanan hayat, sokaktaki insanlara kapalı olduklarının mesajını da içermektedir. Modern dünyada insanlar kendileriyle benzer oldukları ölçüde bir arada yaşamaktadırlar. Farklılıkların zenginlik kazandırdığı vurgusu, evlerimizi tercih edeceğimiz mekanlar, apartmanlar için geçerli olmamaktadır. Nitekim çalışma kapsamında Siirt Elit Park'ta da durum buna benzemektedir. Elit Park sitesi, birbiriyle benzer ekonomik gelir seviyesine sahip, karı-koca çalışan ve evlerine giren toplam gelirin en az 8-10 bin olduğu, eğitim durumunun en az lise ve üstü olan çekirdek ailelerden oluşmaktadır. Tayin sebebiyle gelen hâkim, savcı, doktor, diş hekimi gibi beyaz yakalı üst grup memurların ilk tercih yeri de Elit Park sitesidir. Kendileriyle benzer statüde olan kişilerle bir arada oturma isteğini katılımcılar şöyle ifade etmektedirler:

"Burada oturan insanların bizim yaşantımızla benzer olması önemli. İcabında çocuğum parka indiğinde belli düzeyde ki ailelerin çocuğu ile oynuyor, ailelerin belli bir eğitim ve terbiye düzeyinde olmasını istiyorum tabiki" (Görüşmecı3).

"Oturan kesim burada daha farklı, kiracıların çoğu doktor. Komşularımın güvenilebilecek insanlar olduğunu bilmem, diğer yerlerden ayrı kılıyor burayı" (Görüşmecı1).

"Bizimle aynı hayatı paylaşan daha çok insan var burada. Eşim doktor, oturduğum blokta tamamen doktorlar oturuyor. Saygın bir çevre edinimi burada daha kolay" (Görüşmecı5).

Görüşmecilerden elde edilen verilere göre katılımcılar kendileriyle aynı meslek grubu, benzer yaşantı ve statüde olan kişilerle oturmayı önemli bulmaktadır. Çocuklarının oyun arkadaşlarının, kendileri gibi belli bir statüde olan ailelerden yetişmiş olmalarına da ayrıca vurgu yapmaktalar. Böyle bir ortamda çocuklar, farklılıklardan ziyade benzerliklerin içinde büyümekte, içinde bulundukları hayatın dışında bir çevreye yabancı kalmaktadırlar. Aileler için homojen bir topluluğa ait olmak, siteril bir hayatın göstergesi durumundadır. Böyle bir topluluğun vücut bulduğu en önemli mekânlardan biri güvenlikli sitelerdir. Kişiler buralarda daha saygın bir çevre edindiklerine, yabancı ve farklı olana alışma durumunu yaşamadan, benzer hayatlar içerisinde daha konforlu ve karmaşadan uzak yaşadıklarına inanmaktadırlar. Benzer insanların bulunduğu adres olarak güvenlikli sitelerde, evlerin içi de benzer hale gelmekte, aynı tarz evlerin içi aynı tür mobilya ve dekorasyonlarla biçimlenmektedir:

"Gidiyoruz mesela bir komşumuza, evinin bir yerine bir dekorasyon yapmış, bunun gibi bir şey ben de yapabilirim, güzel durmuş diyoruz veya birinin aldığı bir eşya veya kıyafet diğer kişileri de etkiliyor. Dolayısıyla herkes belli bir standardı yakalamış oluyor" (Görüşmecı2).

Herkese belli bir standardı yakalaması veya yakalayabilmesi şüphesiz ki, ekonomik gelir durumuyla doğrudan bağlantılıdır. Sitede oturanların geneli, birinin evinde olan eşyayı, arabayı ya da kullandığı parçaları alabilecek konumdadır. Bu da sitedeki benzer hayatı yaşayan insanların belli bir standardı da yakalamasını sağlamaktadır. Ayrıca gelir durumu site genelinin biraz altında olanların da kendilerinden üst konumda olanlara benzemeye çalıştıkları katılımcıların ifadelerinden tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bölümüne göre, oturanların bu sitede yaşamalarına etki eden ana motivasyonlardan biri, diğer site sakinleriyle benzer hayatı paylaşmaları ve dolayısıyla homojen bir topluluk oluşturabilecekleri bir alanı sunuyor olmasıdır.

Ayrıca katılımcılar arasında güvenli sitede oturuyor olmanın kendi yaşantıları üzerinde de birtakım etkileri bulunmaktadır. Daha evvel bu tarz bir sitede oturmayıp, ardından güvenli sitelere geçen katılımcılar, bu durumun yaşam konforlarını artırdığını, evlerinin içini daha lüks ve özenli döşediklerini, araba park sorunu olmadığı için daha iyi bir araba aldıklarını ve oturanlar arasında gelişen site kültürünün kendilerini de etkilediğini belirtmişlerdir.

3.2.2. Sosyal İmkânlar ve Komşuluk İlişkisi

Tercih edilen güvenli sitelerde sosyal imkân ve komşuluk ilişkisinin analiz edildiği alt başlıkta, Elit Park sitesi üzerinden, oturan sakinlerin sitenin sosyal imkânlarından memnuniyet düzeyleri ve komşularla aralarındaki ilişki analiz edilmeye çalışılmıştır. Özellikle Batı'da veya Anadolu'da büyük şehirlerde yapılan site alanları, oturacak olan kesime, siteden dışarıya çıkmadan gerekli tüm ekonomik ve sosyal ihtiyaçları karşılayabileceklerini vaad etmektedir. İçerisinde alışveriş alanları ve hatta seçkin mağazaların bulunduğu, cafelerin, sinemaların, spor salonu ve yüzme havuzlarının, çocuklar için faaliyet alanlarının (hatta kreşlerin) yer aldığı devasa siteler, sosyal hayatta farklı türden insanlara karışmadan, siteril bir ortamda yaşamının yeni mekânsal adresleri haline gelmektedirler. Bütün bu imkânları elde etmenin yolu, ekonomik statüden geçmektedir. Siirt Elit Park sitesi yukarıda bahsedilen sosyal imkânlara sahip olmayan bir sitedir. Siirt genelinde yeni yapılan siteler içerisinde kapalı otopark sistemi, yüzme havuzu ve fitness salonu olan siteler de bulunmaktadır. Ancak bu siteler gerek yapıldıkları konum itibarıyla gerekse site bahçesinin darlığı ve evlerin birbirlerine olan yakın mesafesiyle dikkat çekmektedir. Yapılan spor salonu ve yüzme havuzu ise sitenin -1 veya -2 katında bulunmaktadır. Bu sitelerin de bir tercih sebebi olduğunu kabul etmekle beraber, hiçbirinde kira için sıra bekleme durumları bulunmamaktadır. Elit Park sitesi, büyük peyzaj alanı, yürüyüş yolu, kamelyalar ve çocuk oyun alanları dışında bir sosyal imkâna sahip olmamasına rağmen, Siirt'te en çok tercih edilen site alanıdır:

"Sosyal pek bir imkânı yok ama yine de memnunum. Benim beklentilerimi karşıladı hatta beklentilerimin üstünde diyebilirim" (Görüşmecı4).

Komşuluk ilişkileri, mahalle kültürünün yerini site kültürünün almasıyla birlikte zayıflamaya başlamıştır. Mahallerde oturanların birbirlerini bildikleri ve sürekli gidip geldikleri, manavın, bakkalın, mahallede oturanlar ile kuvvetli bir ilişkisinin olduğu ortamlardan, aynı apartmanın içerisinde yan komşunun bile tanınmadığı, sadece asansörlerde selamlaşan, komşuluk ilişkilerinin zayıf kaldığı site ortamlarına geçiş yapılmıştır. Özellikle şehirleşmenin artışı ve pek çok farklı insanın bir arada yaşaması ile birlikte güven duygusu da azalmış, insanlar evlerini kimseye açmamaya ve komşuluk ilişkisi kurmamaya başlamışlardır. Bu durum özellikle büyük şehirlerdeki pek çok site için geçerlidir. Ancak küçük şehirlerde durum biraz daha farklı seyretmektedir. Yeni yapılan site alanları, Siirt gibi küçük şehirlerde yeni bir toplumsal ilişkinin de kurulmasını sağlamaktadır. Sitede oturanların birbirlerine benzemelerinden dolayı, benzer ilişkiler de kurulmaktadır. Gün yapmak, kamelyada toplanıp çay içmek, komşusuyla yürüyüş yapmak, birbirlerine

sabah kahvesine veya akşam oturmasına gitmek gibi faaliyetler yapılmaktadır. Ancak görüşmeler esnasında mülk sahipleri komşuluk ilişkisinin kiracılar arasında daha iyi düzeyde olduğunu belirtmişlerdir:

"Kiracılarda komşuluk daha iyi. Çünkü oturan kesim meslek olarak birbiriyle aynı nerdeyse, bu da daha çok ilişki kurmaya neden oluyor" (Görüşmeci5). (Ev sahibi)

"Bir ev sahibi olarak komşuluk ilişkisi beklediğim gibi olmadı. Siirt'li oluşum ve komşulara vakit ayıramıyor oluşum bunda etkili olabilir. Kiracılar arasında komşuluk daha iyi" (Görüşmeci6). (Ev sahibi)

"Komşuluk ilişkilerim çok iyi, pek çok tanıdığım burada oturuyor, her zaman gidip gelebiliyorum onlara" (Görüşmeci3). (Kiracı)

Görüşmecilerin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, meslek hayatından veya sosyal hayattan tanıdıkları kişilerin olması kiracılar arasındaki ilişkinin daha iyi olmasını sağlamaktadır. Ev sahipleri arasında ise, gerek Siirt'li oluşları ve yakın çevre ve akrabalarından dolayı site sakinlerine fazla zaman ayıramamaları, gerekse de ev sahibi olarak oturulan bloklarda çok farklı kesimden insanların bir arada oluşu nedeniyle komşuluk ilişkisi daha zayıf kalmaktadır. Araştırmada elde edilen bu veriler Dr. Mehmet Akalın tarafından yapılan *Mekânsal Ayrışmanın Bir Yeni Biçimi Olarak Kapalı/Kapılı Siteler: Akkent Konutları Örneği* isimli çalışmanın bulgularından farklılık göstermektedir. Akalın'ın çalışması Ankara'da yapılmış ve komşuluk ilişkisinin zayıf olduğu bulgusu çıkmıştır. Bizim çalışmamız, kiracılar arasında komşuluk ilişkisinin iyi olması noktasında farklılaşmaktadır.

3.2.3. Prestij Göstergesi ve Nezih Bir Yaşam Alanı Olarak Elit Park Sitesi

Araştırmanın bu bölümünde Elit Park gibi güvenli sitelerde yaşamının, bir prestij ve statü göstergesi olup olmadığı, oturan kesimin genelinden yola çıkarak sitenin nezih ve seçkin bir hayat yaşamaya etkisi; bunun yanı sıra dışarının sitede oturan kesimi nasıl algıladığı site sakinlerinin görüşleri üzerinden incelenmiştir. Elde edilen görüşme verilerine göre, Elit Park sitesinde oturmak katılımcılara bir prestij ve statü kazandırmaktadır. Bu statü kimi zaman, oturan tüm sakinlerin belli bir gelir statüsünün üzerinde olmasından dolayı oluşan bir durumken, kimi zaman da kişi kendini prestijli hissetmese de dış çevrenin Elit Park'ta oturduğu için kendisini zengin bulmasından kaynaklı oluşmaktadır. Katılımcıların geneli diğer evlere kıyasla, oturdukları sitenin farklı olduğunu ve bunun da kendi statülerini Siirt genelinde artırdığını belirtmektedirler:

"Burada oturmak prestij kazandırıyor, Siirt'in en elit sitesi burası fakat 4+1'ler daha prestijli" (Görüşmeci7).

"Prestij kazandırıyor tabi ki. Bana özel bir statü kazandırmasa da burada şehir hayatı içinde diğer evlere kıyasla daha statülü ve prestijli bir yerde oturuyorum" (Görüşmeci5).

Görüşmelere göre sitenin içerisinde de kendine has bir statü ayrımı mevcuttur. 4+1 bloklar gerek 3+1 lerden daha büyük ve pahalı olması gerekse oturan kesimin daha ziyade doktor, diş hekimi, mimar veya esnaf olmasından dolayı daha statülü bulunmaktadır. Ayrıca blokların site içerisindeki diziliminde 4+1'ler kendi içlerinde, 3+1'ler kendi içlerinde dizayn edilmişlerdir. Bloklar arasındaki farklılık, birinin diğerinden daha prestijli olması anlamına gelmektedir. Buradaki etkin olan unsur, ekonomik sınıf ayrıcalığı ve eğitim durumudur.

Katılımcılardan birinin sitenin prestij göstergesi olup olmadığı konusundaki analizi dikkat çekicidir. Büyük şehirlerde Elit Park gibi bir sitede oturmanın şimdikinden daha fazla statü kazandıracağını belirten katılımcı, statülerini Siirt'te olmalarından dolayı fazla hissedemediklerini belirtmiştir:

“Bizim blokta hep doktorlar oturuyor, hatta müteahhit sizin bloğun altına hastane kuracağım diye dalga geçiyordu. Açıkçası buradan büyük şehirlere gitsem bu kadar doktorun ve saygın insanların bir arada olduğu bir yerde kendi statümü çok daha fazla hissederim, ancak Siirt'teyiz o yüzden aşırı bir prestij kazandırmıyor” (Görüşmeci2).

Görüşmelerin tümünden elde edilen verilere göre Elit Park'ta oturmak Siirt genelinde prestij ve statü göstergesi olmakta; oturan kesimden dolayı katılımcılar arasında daha nezih ve seçkin bir hayat yaşandığı yönünde algı oluşmaktadır.

Elit Park'ta oturmanın seçkin ve nezih bir hayat sunup sunmadığı konusunda da katılımcıların tümü aynı fikirdedir. Görüşmelerde katılımcılar, Siirt'in önde gelen Elit Park sitesinde oturmanın nezih bir hayatı ve beraberinde seçkin bir yaşamı sunduğunu düşünmektedirler. Kirada oturacak kişilere site yöneticisi tarafından, oturmadan önce mesleklerinin ve ne iş yaptıklarının sorulması, çok çocuklu ailelerin sitede yaşamıyor oluşu, ekonomik seviyesi yüksek olan kişilerin çoğunun aynı zamanda eğitilmiş insanlar oluşu, katılımcılar açısından nezih bir hayatı da beraberinde getirmektedir:

“Elit Park'ta insanlar oturmak için sıra bekliyor. Bence sıra beklemeye değer bir site. Yöneticimiz bir dönem İsveç'te yaşadığı için sitenin bu nezih düzeninin oluşmasında onun Avrupa'da aldığı eğitim ve kültür de etkili diye düşünüyorum” (Görüşmeci8).

Sitedeki nezih hayatın oluşmasında, site yöneticisinin Avrupa kültür ve eğitimini almış olmasının etkili olduğuna değinen katılımcı, site kültüründe nezih ve seçkin bir hayatın, Batılı ve modern bir kültürle oluştuğunu vurgulamaktadır. Site sakinleri genel olarak, mahalle kültüründen farklı bir hayat yaşadıkları, oturan kesimin çoğunun seçkin insanlar olduğu ve bunun da nezih bir yaşam sunduğu konusunda hem fikirlerdir.

3.2.4. Güvenlikli Siteler Bir İhtiyaç mı?

Güvenlikli sitelerin tercih edilmesinde, yalnızca konforun artırılması ya da daha nezih bir hayatın yaşanması değil, aynı zamanda günümüz koşullarında bir ihtiyaç olarak kabul edilmesi de etkili olmaktadır. Görüşmelerden elde edilen verilere göre katılımcıların tümü, oturdukları güvenlikli siteler gibi yerleşim alanlarının büyük bir ihtiyacı karşıladığı konusunda hem fikirdirler. Katılımcılara göre güvenlikli siteler çocuklarının ve kendi güvenliklerinin sağlanması, dışarıdan tayin dolayısıyla gelen memur kesiminin, şehrin alışık olduğu kültürel düzenin dışında kendi standartlarına göre bir mekânda yaşaması adına ihtiyaç haline gelmiştir:

“Böyle siteler ihtiyaç. Sonuçta yöre halkının alışmış olduğu bir kültürel düzen var ve evlerin standardı ona göre. Ama bir de buraya dışarıdan çalışmaya gelen ve o kesimin alışmış olduğu bir standart var. O standardın olduğu bir yapılanmanın olması ihtiyaç. Elit Park bu ihtiyacı karşılıyor bence” (Görüşmeci1).

“Sitelerin yapılması özellikle memur kesim için güzel olmuş. Ben daha önce site dışında oturdum burada, evleri küçük, yeterli dolap alanları yoktu. Ayrıca güvenliğimiz açısından da büyük bir ihtiyacı karşıladı burası” (Görüşmeci4).

İnsanların güvenli siteleri ihtiyaç olarak görmesinde öncelikli sebebin güvenli olduğu, bunun yanı sıra memur kesimi ve yerli halk için dışardaki evlerden farklı olarak daha düzenli bir yerleşim alanı sağlaması etkili olmuştur. Hem ihtiyacı hem konforu sağlayan site alanları insanların çevre ile olan irtibatının mekâna yansımalarının bir göstergesi haline gelmiştir

3.3. Sitelerin Sosyal ve Mekânsal Ayrışmanın Adresi Haline Gelmesi

Elit Park'ta oturmak tüm katılımcılar nezdinde bir ayrıcalık kazandırmaktadır. Çevre mahallelerde, müstakil apartmanlarda, araba parkının sorun olduğu sokaklarda oturmamak katılımcılar nezdinde bir ayrıcalık olarak algılanmaktadır:

“Mahalle hayatından daha farklı bir hayat yaşadığımız için ayrıcalık kazandırıyor. Siirt'te en yüksek aidatı olan sitede oturuyoruz. Mahallede yaşayan tanıdıklarım burada oturmamı bir zenginlik olarak görüyor ve burada oturanlara özeniyorlar” (Görüşmecî6).

Elit Park sitesinde oturma dışarıdan zenginlik, statü ve özenilecek bir durum olarak görülmesi, site sakinlerine “siz orada oturuyorsanız, siz zenginsinizdir” ifadelerinin kullanılması, dış çevrenin burayı gerek mekân olarak gerekse oturan kesim olarak farklı gördüğünü göstermektedir. Bu durum esasında mekânsal ayrışmanın da göstergesidir. Elit, prestijli, yüksek maliyetli güvenli sitelerde oturmak; ayrıcalıklı bir hayat yaşamının, benzer statüdeki kişilerle bir arada olmanın ve konforlu bir hayatın örneği olarak görülmektedir.

Oturulan evin, sokağa park edilen arabanın, evde yalnız bırakıp markete kadar gittiğiniz çocuğunuzun güvenliği, mahalle kültürünün olduğu yerlerde komşular arasında sağlanmaktadır. Öyle ki, evinizi bırakıp bir yerlere tatile gittiğinizde bahçenizin, meyve ağaçlarınızın vb. her şeyin koruyucusu komşular olmaktadır. Sizin yerinize siz olmadan da size ait her şeyi güven altında tutan mahalle hayatı, siteleşmelerin artması ile birlikte zayıf düşmüş, insanlar artık kendilerine ait olanların güvenliğini ve korumasını “güvenlik görevlileri”ne teslim etmiştir. Korunaklı siteler ya da refah adacıkları olarak tabir edilen, son dönemlerde Türkiye’de de sayısı gittikçe artan ve ülkenin her yerinde dikey olarak yükselen bu site alanlarının tercih edilmesi, insanın insana olan güven probleminin, şehir hayatında pek çok farklı kesimle bir arada oturma zorluğunun, çocukların oynadıkları sokakların ve parkların artık güvenilmez yerler haline gelmesinin bir sonucudur. Güvenli siteler, kentleşmenin yaşandığı yerlerde ortaya çıkmaktadır ve kentsel mekânın dönüşmesine, bununla beraber sosyal ilişkilerin de dönüşmesine; dolayısıyla sosyal ve mekânsal ayrışmaya neden olmaktadır.

Bugün kentsel dönüşüm adı altında site projelerinin imara açıldığı yerlerde, eski mahalle evleriyle yeni dikelen siteler arasındaki fark hemen göze çarpmaktadır. Evin ve mekânın değişmesi kent hayatında ekonomik gelir durumuyla doğrudan bağlantılıdır. Gelire bağlı eşitsizliğin artması bireyler arasındaki uçurumu derinleştirmekte, kentlerdeki hâkim üretim biçiminin sanayiden hizmet sektörüne evrilmesiyle birlikte de orta sınıf yükselişe geçmektedir. Hizmet sektörüne bağlı orta sınıfın yükselmesiyle birlikte, tüketim artmakta ve para ile alınan göstergeler, ayrışmanın daha da belirgin olmasına neden olmaktadır. Güvenli sitelerde oturmak, mahalle hayatının yaşandığı mekândan farklı bir yerde yaşamının, sadece bir ev almanın değil aynı zamanda o mekâna ait tüm göstergeleri de almanın örneğidir. Görüşmeler esnasında katılımcıların Elit Park sitesinin merkezde her yere yakın olması, Avm'nin sitenin arkasına kurulmuş olması ancak diğer yerlerden farklı olarak güvenli bir bölge olmasına vurgu yapmaları mekânsal ayrışmayı ortaya koymaktadır:

“Öncelikle evim güven içinde olsun istedim, bu sitede birileri evime geldiğini söylediklerinde güvenlik görevlisi arayıp soruyor. Dolayısıyla evime kim geliyor biliyorum. Bunun yanı sıra çocuklarım ben isteyken ya da yanlarında olmadığımında bahçede içim rahat bir şekilde oynasınlar istedim. Ayrıca iyi bir araba aldım ve arabam için güvenli bir otopark olmasını istedim” (Görüşmeci2).

“Bu bahçe hiçbir yerde yok, belediyenin parkları bile bu kadar büyük değil, evleri güzel ve geniş, konum olarak iyi yerde, çarşıya hastaneye Avm’ye yakın. Bütün bunların beraberinde oturan kesim kafama uygun ve güvenli bir yer” (Görüşmeci3).

Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak, güvenli site olarak Elit Park’ın, kentin diğer mekânlarından ayrı tutulduğunu, öyle ki bahçesinin şehirdeki parklarda bile olmadığını ve oturan kesimin farklı görüldüğünü, dolayısıyla mekânsal olarak ayrıştığını belirtebiliriz. Sosyal ayrışma ise gelire ve dolayısıyla sınıfsal konuma göre olabildiği gibi, etnik ve dini kimliğe göre de olabilmektedir. Andersen (2004), sosyal ayrışmayı şu şekilde tanımlamaktadır: “Sosyal ayrışma, gruplar arasında artan sosyal ve kültürel farklılıklara yol açan, etnik ya da sosyal olarak farklı grupların mekânsal ayrışmasıdır” (Andersen'den akt. Firidin Özgür, 2006, s. 80). Elit Park sitesi ve genel olarak güvenli siteler, gelir ve sınıfsal konumundan dolayı sosyal farklılaşmanın yaşandığı kentsel mekânlardır. Bu açıdan, çalışmamız, Doç.Dr. Ebru Firidin Özgür’ün *Sosyal ve Mekansal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul, Çekmeköy Örneği* (2006) isimli çalışmasının bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

3.4. Elit Park Sitesi’nin Siirt Kent Kimliğine Etkisi

Araştırmanın son bölümünde, Elit Park sitesinin Siirt kent kimliğine etkisi incelenmiştir. Sayısı her geçen gün artan güvenli siteler, yalnızca insanların yaşamlarını değil, aynı zamanda kentsel mekânları da etkileyerek dönüştürmektedir. Kent alanlarının kültürel bloklar halinde bölündüğü, dikey büyümenin arttığı ve mahalle kültürünün zayıfladığı bir şehirde, şehrin kent kimliği de değişime uğramakta ve yeni bir silüet kazanmaktadır. Site alanları Siirt gibi küçük şehirlerde de geleneksel hayattan kopuş ve modern hayatın inşası olarak kabul edilmektedir:

“Bu tür siteler Siirt kent kimliğini değiştiriyor. Daha geleneksel bir hayattan daha modern bir hayat ve şehir anlayışı doğuyor. Elit’te yerlilerden de oturan çok, onlar daha önce site kültürünü bilmiyorlardı, artık öğrendiler” (Görüşmeci5).

Modern bir hayatın doğuşunda şüphesiz kentin değişiminin büyük etkisi vardır. Avrupa’da modernleşmenin doğuşunun miladı sayılan Sanayi Devrimiyle birlikte, Paris, Londra gibi büyük şehirler kurulmaya başlanmış, artan fabrikalaşma, şehirde kır alanlarının boşalıp kent alanlarının yoğunlaşmasına ve dikey ve çarpık bir büyümenin de meydana gelmesine neden olmuştur. Kent değiştikçe insan da değişmiş, ortaya “güvenlik sorunu” ve bunun nasıl sağlanacağı problemi çıkmıştır. 1980’lerden itibaren dünya genelinde sayısı artan güvenli siteler, bu güvenlik sorununa ve kentteki farklı kesimi birbirinden ayırarak, statü odaklı blokların ortaya çıkmasına hizmet etmiştir. Mekânsal ayrışmanın adresi haline gelen siteler, aynı zamanda yeni bir birleşimin de yeri olmuştur. Güvenli sitelerde insanlar yeni sosyal ilişkiler geliştirmiş, site kültürünü öğrenmiş ve geleneksel olan yerine daha modern bir hayatı yaşamaya başlamışlardır. Araştırma genelinde Siirt Elit Park’ın şehirde yapılan ilk güvenli site alanlarından biri olması ve buranın imarının şehrin silüetini nasıl etkileyip değiştirmeye başladığını görüşmeler esnasında katılımcılar ifade etmişlerdir:

“Bizim site Siirt'te yapılan ilk güvenli sitelerden. Bu gibi siteler, insanların da ortalamalarını yükseltti. Çünkü Siirt'in evleri pek iyi değil, site tarzı evler konforu artırdı ve insanlar da buraları tercih ediyor” (Görüşmecil).

“Bu siteler Siirt'i çok etkiledi bence. Tepeden şehre bakıyorum imar için, bu bölgenin farkı hemen anlaşılıyor, şehrin silüetini değiştiriyor. Siteler evlere daha özen verildiği, konfora daha önem verildiği bir hayatın göstergesi oldu. İnsanlar da bu duyguları artırıyor. Sitelerde yaşayanlar sitenin kültürünü oluşturanlardır. Batı'dan gelen memurlar da yerlileri etkileyip, site kültürünü daha da öğretiyorlar bence” (Görüşmeci9).

Görüşmelerden elde edilen verilere göre, Elit Park sitesi ve yapılan diğer güvenli siteler, Siirt'e daha modern bir silüet kazandırmakta ve insanların daha evvel yaşadıkları küçük ve dip dibe olan apartmanlardan, daha konforlu ve çevre düzenlemesi daha iyi olan siteleri tercih etmelerine olanak sağlamaktadır. Burada değinilmesi gereken önemli noktalardan biri de belediyenin ve müteahhitlerin, daha evvel şehrin planlamasında evleri ve sokakları dar, kasvetli ve kimi odaların penceresiz kör odalar olduğu bir şehir yapılanmasına imza atmış olmalarıdır. İyi bir belediyecilik anlayışının olmaması ve müteahhitlerin, ellerindeki araziye şehrin ihtiyacına göre değil, tamamen kâr odaklı yaklaşarak imar yapımları Siirt genelinde olumsuz karşılanan bir durumdur. Bundan dolayı, site alanları günümüzde daha çok tercih edilmektedir. Daha konforlu bir çevre düzenlemesinin yapıldığı, insanların yaşam alanlarını güzelleştirmek ve şehri karmaşık bir görüntüden uzak tutmak gayesinin olduğu bir belediyecilik ve imar anlayışında, site alanlarının tercih edilme düzeyi de düşecektir. Nitekim Avrupa'da müstakil, bahçeli ve belli bir düzen içerisinde inşa edilen mekânlar, yüksek katlı site alanlarından daha fazla tercih edilmektedir.

Bunun yanı sıra, görüşmelere göre katılımcılar, site hayatına geçtiklerinde konforlarına ve evlerine daha fazla önem vermektedirler. Bu durum Sevgi Kesim Güven ve Altan Kar'ın *Kutuplaş(tır)manın Yeni Mekânları: Kapalı Siteler (2013)* isimli çalışmasının bulgularına benzerlik göstermektedir. Bu tür mekânların tercih edilme sebebinin altında, sıradanlaşan bireyin kendini bir tür özel hissetme adına gösterdiği çabanın yattığına vurgu yapan çalışmanın sonuçlarıyla uyumlu bir şekilde, Siirt Elit Park sitesinde görüşme yaptığımız katılımcıların geneli, bu siteye taşındıktan sonra evlerine ve eşyalarına daha fazla özendiklerini, sitenin konforlu bir hayat yaşamalarına olanak sağladığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla şehrin diğer çarpık, dar ve dip dibe olan yerleşim alanlarından farklı olarak, bu tür siteler bireylerin, kendilerini daha özel ve konforlu hissetmelerine; evlerine daha özen gösterdikleri bir hayatı yaşamalarına olanak sağlamaktadır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Güvenlikli konut alanlarının Türkiye'de 1980'lerden itibaren yaygınlık kazanması, zaman içerisinde küçük Anadolu şehirlerinde de popüler hale gelmesi, kentsel mekânların ve mekânın içerisinde vuku bulan sosyal ilişkilerin de değişimine neden olmuştur. Bu çalışmada güvenli sitelerin oturan kesime prestij, statü kazandırma, nezih ve seçkin bir hayatı yaşamaya etkisi, homojen bir topluluğa dahil olma, birey ve kent kimliği üzerindeki etkileri ile komşuluk ilişkileri üzerinde durularak, Siirt Elit Park örneği ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Özellikle güvenlik açısından sıkı bir denetimi olan, yeşil alan ve peyzajı ve farklı sosyal, spor aktiviteleri bulunan sitelerde oturmak, gelir durumuyla doğrudan bağlantılıdır. Bu sebeple çalışmada Siirt genelinde her kesim tarafından bilinen ve şehirde bir ağırlığı, prestiji olduğu düşünülen,

oturan kesimin ise belli bir ortalamanın üzerinde olduğu Elit Park Sitesi seçilmiştir. Sitede oturanların aile gelir durumları genel olarak 15 bin TL'nin üzerinde seyretmektedir. Bunun nedenlerinden birisi, oturan memur kesimin genelinin çift maaşlı olması ve çiftlerden birinin doktor, diş hekimi, mühendis gibi gelir durumu diğer memuriyetlere göre daha yüksek olan kesimden oluşmasıdır. Sitede oturan ve çoğunluğu Siirt'in yerlisi olan mülk sahipleri arasında ise gelir durumu farkı daha fazladır. Kimi mülk sahipleri Siirt şartlarında gelir durumu yüksek olan aileler iken, kimi mülk sahipleri sitenin 3+1 bloklarında uygun fiyata satılan dairelerinden alabilmiş orta kesim ailelerdir. Gelir durumu yüksek mülk sahipleri arasında müteahhitler, yapı denetim sahipleri, eski belediye başkanı, yerel siyasette yer edinmiş saygın şahsiyetler ve ticaretle uğraşan kesim bulunmaktadır. Ayrıca sitenin vakıf arazisi üzerine kurulması, şehrin önde gelen Arap kesimi tarafından sıkıntılı bulunmuş bu sebeple evleri genel itibarıyla Kürt kesimi satın almıştır.

Yapılan görüşmeler neticesinde ekonomik durumu yerinde olan mülk sahipleri, yazlık veya ikinci ev olarak müstakil villalar kullanmakta, ancak güvenlik sebebiyle oturdukları temel konut olarak siteyi tercih etmektedirler. Kiracılar ve memurlar ise siteyi güvenliği, çocuklar ve kendileri için olan yeşil alanı ve oturan kesimin kendileriyle benzer kişiler olması sebebiyle tercih etmektedirler. Oturan kesim için Elit Park sitesi, şehrin diğer sitelerinden ayrı tutulmakta, şehrin tüm kesimi tarafından en cazip yer olarak algılanmaktadır. Nitekim bu sitede kirada oturabilmek için özellikle dışarıdan gelen memur kesimi aylarca sıra beklemektedir. Sitenin kira ve aidatını ödemede sıkıntısı olmayacak, gelir durumu müsait ve güvenilir aileler siteye yönetici tarafından kabul edilmektedir. Site, Batı'daki diğer güvenli sitelere nazaran sosyal ve komşuluk ilişkilerinin iyi düzeyde olduğu bir sitedir. Özellikle birbirine benzer memur ve kiracı kesimi arasındaki komşuluk ilişkisinin mülk sahiplerine göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir.

Görüşmelerin tümünden elde edilen verilere göre Elit Park'ta oturmak Siirt genelinde prestij ve statü göstergesi olmakta; oturan kesimden dolayı katılımcılar arasında daha nezih ve seçkin bir hayat yaşandığı yönünde algı oluşmaktadır. Dışarıdaki kesimin ise kendilerini sitenin fiyatlarının yüksek olduğunun bilinmesinden dolayı zengin ve prestijli buldukları, gerek gelir durumları gerekse de sitenin sağladığı konfordan dolayı kendilerini ayrıcalıklı hissettikleri katılımcıların görüşlerinden elde edilmiştir. Şehrin diğer sakinleri tarafından Elit Park'a yönelik kanaat; genel olarak bu sitenin statüsü yüksek kesime hitap ettiği ve bu siteyi tercih etmelerinden dolayı yüksek konforlu bir hayat yaşadıkları yönündedir. Bu düşünce aynı zamanda sosyal ve mekânsal ayrışmanın da olduğunu doğrulamaktadır. Site, güvenlik duvarları sebebiyle içeriye oturanların izni dışında kimsenin alınmaması ve kendi içerisinde bir yaşam alanı oluşturması bakımından mekânsal olarak ayrışmakta iken; oturan kesim arasında site kültürünün yaşanması ve homojen bir topluluğa ait olma, saygın bir çevre edinimi ve ev hayatında konfora daha fazla önem verilmesi noktasında sosyal hayat anlamında da ayrışmaktadır. Site sakinleri kendileriyle benzer statüde kişilerle bir arada oturmayı istemekte, bunun sağlandığı bir ortam olan Elit Park ise kendilerine daha cazip gelmektedir.

Son olarak güvenli siteler şehirde bir ihtiyaç olarak görülmekte, özellikle memur kesimi tarafından gittikleri bölgelerde en çok tercih edilen yerler haline gelmektedir. Çalışmamız örneğinde Elit Park sitesi, oturan kesim tarafından büyük bir ihtiyacı karşılaması açısından olumlu karşılanmaktadır. Güvenli siteler şehrin silüetini değiştirmekte, şehrin sakinleri arasında daha geleneksel mahalle kültüründen, site kültürüne ve güvenliğin sağlandığı, çocukları için oyun alanlarının olduğu ve daha yüksek yaşam konforu vaad eden modern bir yaşam tarzının benimsenmesine yol açmaktadır. Sonuç olarak kendi içerisinde bir birlik alanı olan güvenli siteler, dışarıdaki topluluktan ise birtakım özellikleri ve sahip oldukları göstergeleri ile ayrıştıkları (özellikle gelir durumu) mekânsal alanlardır. Bu siteler yapıldıkları bölgelerde, şehrin de bulundukları bölgeye doğru büyümesine ve eski şehir merkezi ile yeni şehir merkezi kavramının oluşmasına

yol açmaktadır. Nitekim Elit Park sitesi, eski şehre uzak ancak, yeni site alanlarıyla birlikte kurulan AVM'lere, ana caddelere, hastanelere ve okullara yakındır. Bu da şehrin yapılanmasını ve beraberinde sosyal ilişkileri de etkilemektedir.

ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

ETİK KURUL İZİNİ

Bu araştırma etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışma olduğun etik kurul izni alınmamıştır.

YAZARLARIN KATKI ORANI

Bu çalışmaya 1. yazar %100 oranında katkı sağlamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Bu çalışmada çıkar çatışması teşkil edebilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akalın, M. (2016). Mekânsal ayrışmanın bir yeni biçimi olarak kapalı/kapılı siteler: Akkent konutları örneği, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2), 923-956.
- Aliağaoğlu, A. (2015). Balıkesir şehrinde güvenli siteleri, çağdaş kent örneği, *Doğu Coğrafya Dergisi* 20(34), 127-156.
- Alver, K. (2007). *Siteril hayatlar*, (1.Baskı), Ankara; Hece Yayınları
- Alver, K. (2009). Kentsel ayrışma ve yeni biçimleri, *Anlayış*, (71), 61-63.
- Blakely, E. J.ve Synder, M. G. (1999). *Fortress america: gated communities in the united states*, Washington D.C.: Brookings Institution Press
- Firidin Özgür, E. (2007). Sosyal ve mekânsal ayrışma çerçevesinde yeni konutlaşma eğilimleri: kapalı siteleri, İstanbul, Çekmeköy örneği, *Planlama*, (4), 79-96.
- Harvey, D. (2002). 20. Yüzyıl kenti. Bülent Duru-Ayten Alkan (Der ve Çev). *Sınıfsal Yapı ve Mekânsal Farklılaşma Kuramı*, 146-172. İstanbul: İmge Yayınevi.
- Kesim Güven, S. & Kar, A. (2013). Kutuplaş(tır)manın yeni mekânları: Kapalı siteleri, *Folklor/Edebiyat* 19(75), 9-36.

Pereouse, J.F, Danış, A.D. (2005). Zenginliğin mekânda yeni yansımaları: İstanbul'da güvenli siteler, *Toplum ve Bilim*, (104), 92-123.